

3 **З оптимізмом**
дивитися в майбутнє
СТОР.

4 **Думка працює,**
тому що вона інженерна
СТОР.

7 **Подебатуюємо?**
турнір в альма-матер
СТОР.

Захиститися перед стейкголдерами...

На кафедрі журналістики УжНУ семестр підсумували публічним захистом творчих робіт студентів 1–5 курсів. Медійники демонстрували створені газети, відео та інші проекти, імітували виступ у прямому етері, ділилися враженнями від навчання. Оцінювали праці представники ЗМІ, а саме з Ужгородського пресклубу, ОВА, облради, випускники та викладачі кафедри. Ведучими заходу були другокурсниці Валерія Бороховська й Вероніка Товтин.

«Ми проводимо цей захід постійно й роботи, які ви побачите, – не просто роботи курсу, а допуск до іспиту. Пишаюся студентами, котрі, незважаючи на скорочений семестр, зуміли виконати всі завдання!» – зауважив на відкритті декан філологічного факультету, професор кафедри Юрій Бідзіля.

Першокурсниці Євгенія Павлице та Крістіна Крицька поділилися враженнями від навчання. Розповіли про виклики, із якими зіткнулися; про виконані

завдання; про участь у подіях: фестивалі «Інформаційна миска», брейнрингу, благодійному ярмаркові... Присутні переглянули відео про це.

Представники «Реклами та зв'язків із громадськістю» показали відзнятий матеріал, за допомогою якого креативно презентували свою спеціалізацію.

Студенти 2 курсу спеціальностей «Міжнародна журналістика» та «Журналістика» демонстрували радіопроєкти «World wave», «Серед людей», зокрема спростувавши стереотипи та порушивши питання гендерної рівності.

Вправу «Слово», що є імітацією прямоетерного мовлення, виконували першокурсниці Крістіна Крицька, яка розповіла про шовінізм, та Ванесса Коряк (проаналізувала поняття «голод»).

Софія Сливка й Валерія Мельник презентували проект «Без меж», у якому порушили теми інклюзивності, гендерної рівності, етнічної та релігійної толерантності, а також «Чи готовий

УжНУ приймати людей з інвалідністю?»

Трьохкурсниці Дар'я Максимова й Віталіна Павленко підготували свої напрацювання з дисциплін «Теорія і практика тележурналістики», «Операторська майстерність» та «Прямоефірне мовлення». Завдяки цим предметам студенти вчилися правильно знімати та монтувати відео, працювати над постановкою голосу. У межах курсу «Історія української журналістики» створили проект про дисидентів-публіцистів, де намагалися втілити образи митців і показати їхню боротьбу за свободу слова й права людини.

Наші магістранти створили власні медіапроекти: студію звукозапису та дубляжу «Materia»; «Дифігурант» – карту мініфігурок Ужгорода (можна дізнатися про кожну); «Innovate UA» – історію успіху українських стартапів. Також проведено уроки з медіаграмотності для школярів. Було, до прикладу, розроблено різні завдання на розпізнавання фейків.

Студенти радили всім не боятись, експериментувати, реалізовувати ідеї.

Насамкінець трьохкурсник Максим Галашко разом із колегами виконали пісню «Де би не був журналіст».

Наші гості радо ділилися враженнями від заходу. Зокрема, депутатка Закарпатської обласної ради, журналістка Наталя Штефуца зазначила: «Коли я бачу, що є такі креативні, світлі, розумні та вільні від стереотипів журналісти, то тішуся».

Микола Барнич, заступник начальника відділу інформаційної взаємодії головного управління ДПС у Закарпатській області, додав: «Сподобалися актуальні теми. Ми побачили, що студенти вміють працювати з цифровими інструментами, дуже гарно проведена зйомка відео».

Захист робіт ще раз довів, що студенти відділення журналістики – справжні таланти. Бажаємо натхнення й професійних досягнень!

Аліна Глуханіч,
студентка відділення журналістики.

Листопадове засідання вченої ради

Чергове засідання вченої ради, яке відзначилося насиченим порядком денним, відбулося 21 листопада. Розпочали з нагородження науково-педагогічних працівників УжНУ: завідувачки кафедри терапії та сімейної медицини, доцентки Ксенії Чубірко, професора Юрія Бобика, завідувача кафедри госпітальної терапії, професора Миколи Рішка, доцентки Вікторії Свищо, професорки Марії Менджул, начальниці центру гуманітарно-виховної роботи, профорієнтації та працевлаштування Марії Яцьків.

Відтак перейшли до церемонії вручення відзнак «Почесний доктор ДВНЗ «Ужгородський національний університет» докторові філологічних наук, професорові факультету літератури Північного університетського центру міста Бая-Маре Технічного університету Клуж-Напока Іоану-Мірчі Фаркашу за наукові досягнення в діалектології, соціолінгвістиці, сучасній румунській мові, семантиці та історії мови, за внесок у розвиток УжНУ, а також за розширення співробітництва між освітніми установами Румунії й України. Науковець відзначив, що звання для нього – велика честь, і виступив із промовою: «Цю нагороду спочатку давали папам, королям та іншим визначним особам, але, як бачите, сьогодні я перед вами. Незважаючи на це, себе тут відчуваю, як справжній король, і розумію: ми

робимо багато для розвитку відносин між нашими університетами». Перекладав старший викладач кафедри романських мов та зарубіжної літератури альма-матер Тарас Дацьо.

Наступною стала доповідь відповідального секретаря приймальної комісії Петра Горвата про результати вступної кампанії й завдання щодо організації прийому абітурієнтів на 2025/2026 навчальний рік: «Що є особливістю вступної кампанії останніх років? Максимальна цифровізація. У цьому році максимум вступників подавали заяви через електронний кабінет і могли підтвердити вибір місця навчання або кваліфікованим електронним підписом, або сканкопією завантаженої заяви. У перспективі в нас залишається лише одна категорія вступників (аспірантура), яка не охоплена таким процесом, але в 2025-ому очікується й це».

Доповідь про науково-педагогічну діяльність стоматологічного факультету виголосив декан підрозділу, професор Євген Костенко: «На стоматологічному факультеті працюють шість кафедр, п'ять із яких належать до дипломної підготовки, одна – до післядипломної освіти, а також навчальні центри: Центр імплантології і хірургічної стоматології, Науково-навчальний центр «Клінічної пародонтології та патології слизових оболонок рота», Нау-

ково-навчальний центр судової стоматології, Науково-дослідницький та навчальний центр молекулярної мікробіології та імунології слизових оболонок, Навчально-науковий тренінговий центр післядипломної освіти стоматологічного факультету.

Далі розглянули конкурсну й атестаційні справи. За результатами голосування, завідувачем кафедри фінансів і банківської справи став професор Михайло Пігюлич; учене звання професорки кафедри ортопедичної стоматології було присвоєно Світлані Костенко, а доцентки кафедри журналістики – Наталії Толочко.

На завершення розглянули питання про: затвердження Порядку заміщення на конкурсній основі вакантної посади завідувача кафедри військової підготовки, Порядку здобуття та присвоєння професійних кваліфікацій, присвоєння звання «Почесний доктор ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Антоніну Кораушу, створення експертної комісії, спеціалізованих учених рад із метою присудження ступеня доктора філософії, рекомендацію до вступу в докторантуру, до друку та опублікування окремих видань, установа плати за проживання в гуртожитках деяким категоріям студентів тощо.

Софія Скіба,
«Погляд».

Батарейки, здавайтеся!

В УжНУ постійно триває збір батарейок – ректорат позначений на мапі як один із пунктів прийому таких відходів.

Наш виш завдяки Центру інновацій та розвитку підписав угоду з організацією «Батарейки, здавайтеся!»: коли в контейнерах назбирається 8 кг батарейок – приходить кур'єр, переставляє їх у спеціальні бокси та відправляє на утилізацію до Румунії.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Пам'яті жертв Голодомору

Пам'ять жертв Голодомору (геноциду 1932-1933 років) ушанували в Ужгороді біля відповідного пам'ятника акцією «Запали свічку». Уже втретє – в умовах повномасштабної війни.

Панахиду за загиблими в період Голодомору відправили священнослужителі з різних конфесій Закарпаття.

До акції-реквієму долучилися й представники УжНУ. «Сьогодні це – не тільки шана померлим у ті трагічні роки. Сьогодні це – пам'ять про те, що росія не залишила спроб знищити український народ. Сьогодні це – нагадування сучасній молоді, що

не потрібно думати на кшталт «мене, гадаю, мине»... Сьогодні ми відстоюємо, об'єднавшись, державність, територіальну цілісність і щоб наші майбутні покоління жили в незалежній, демократичній, суверенній державі», – прокоментував Роман Сарай, доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства, голова Закарпатської обласної ради.

Це – уже 91-а річниця Голодомору, жертв якого постійно вшановують в останню суботу листопада.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Геноциди...

Уроки для людства

Міжнародна наукова конференція «Геноциди в історичному та сучасному контекстах: уроки для людства» зібрала студентів та аспірантів в Ужгородському національному університеті. Ініціювало захід студентське наукове товариство «Клію» у співпраці з партнерами.

«Формування нового якісного суспільства з моральними й етичними принципами відбувається сьогодні. Наші студенти не тільки виявляють активну громадянську позицію, а й проводять дослідження, що в майбутньому допоможе реалізувати себе в науковій сфері», – зауважив декан факультету історії та міжнародних відносин, доцент Віталій Андрейко.

Тема конференції об'єднала істориків, економістів, політологів, міжнародників. Гості приїхали з різних куточків України, а також долучилися (онлайн) і представники з-за кордону. «Є колеги, зокрема, з Кореї, Мексики... Я думаю, що

такі ініціативи справді можуть об'єднувати», – мовила Іванна Бабинець, магістрантка ФІТМВ, голова СНТ «Клію».

Геноциди не виникають в умовах мирного часу. Це – одна з трьох складових аналогії про те, як може загорітися будинок, пояснює доцент кафедри археології, етнології та культурології Павло Худіш. Необхідні суха деревина, іскра та погода: «Іскрою є тиранія. У випадку з Україною сьогодні це – путін, його режим. Погода – війна. Масове насильство спричиняється війною. Ну а суха деревина – причини, іноді глибокі... Як скажімо, імперіалістичні наміри росії щодо України, те знищення українців, яке триває століттями».

Міжнародні заходи з участю студентів систематичні, відбуваються кілька разів на рік. Конференцію приурочили й до 15-ої річниці СНТ «Клію», яке було засноване в листопаді.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Не стало Надії Садовської

17 листопада перестало битися серце чуйної й світлої людини, нашої колеги, доцентки кафедри плодоовочівництва і виноградарства Н.Садовської.

Багато поколінь агрономів пам'ятають її мов власну матір. Завжди уважна, виважена, готова допомогти в різних ситуаціях. Це – тільки краплина слів, якими можна згадати Надію Петрівну. Високопрофесійна науковиця та педагогиня, котра назавжди залишиться в серці кожного студента, випускника, колеги...

Світ утратив чудову людину... Залишаються сум, біль, порож-

неча... Вічна пам'ять Вам, Надіє Петрівно...

Колеги.

Колектив підрозділу міжнародних економічних відносин щиро вітає докторку економічних наук, професорку кафедри міжнародних економічних відносин Олену Заяць із призначенням стипендії Кабінету Міністрів України для молодих учених! На факультеті пишуться здобутком колегині та бажають подальших успіхів у всіх починаннях.

Тисячі років у 16 томах

У День гідності та свободи, 21 листопада, в Археологічному музеї УжНУ відбулася презентація 16-томного видання «Історія України» професора Сергія Федаки. Захід мав символічну назву «Гідність: не на день, а навіки!»

Газета «Погляд» уже писала, що не так давно світ побачила остання частина цієї масштабної наукової роботи. Тепер автор зміг показати доробок повністю. Вітальні слова виголосили організатор і модератор події, директор Інформаційно-видавничого центру Василь Ільницький і декан факультету історії та міжнародних відносин, доцент Віталій

Андрейко. «Дуже знаменно, що презентація мого 16-томника вперше відбувається в День гідності. Навіть для обкладинки останнього видання я вибрав сучасну українську колекційну монету, яка називається «Революція гідності». Власне, і художник помістив туди події революції. Символічно насправді, адже в книжці вони дуже докладно описані», – відзначив Сергій Дмитрович. Науковець розповів про те, як виникла ідея написати «Історію України», про шлях створення й труднощі, із якими зіткнувся. Крім того, коротко описав і охарактеризував кожну частину. Так, перший

том присвячений кам'яному віку, другий – мідно-бронзовому й початку залізного, третій – скіфо-античному періоду, п'ятий – Київській Русі, шостий – феодальному роздробленню до 1242 року, сьомий – 1242-1492 рр., восьмий – козацько-шляхетській добі, дев'ятий – гетьманській, десятий – перебуванню в складі Російської імперії, 11-ий – Першій світовій війні й визвольним змаганням, 12-ий – міжвоєнному часові, 13-ий – передумовам, перебігу й наслідкам Другої світової, 14-ий – атомним випробуванням до аварії на Чорнобильській АЕС, 15-ий – 1986-1996 рр., 16-ий – 1996-2024 рр., зокрема двом революціям та сучасній російсько-українській війні.

Спогадами про С.Федаку як про учня, думками як про вчителя й колегу, побажаннями, відгукми про книжки поділилися професор Іван Мандрик, доцент, директор Закарпатського музею народної архітектури та побуту Василь Коцан, професор Василь Міщанин, член Національної спілки письменників України Петро Ходанич, директор видавництва «Карпати» Віктор Браславець. Захід також відвідали викладачі, працівники альма-матер, студенти.

«Цей 16-ий том – заслуга університету, який мене виховав і в якому я розвиваюся», – додав автор на завершення.

Софія Скіба,
«Погляд».

Фото Валерії Мельник

ВІТАННЯ

Із Днем гідності та свободи!

Шановні колеги, студенти, друзі!

У День гідності та свободи згадуємо тих, хто віддав життя за наше право жити у вільній країні. Їхній подвиг надихає на нові звершення.

У ці непрості часи, коли рідна держава боронить свою незалежність, ми об'єднані спільною метою – будувати сильну, демократичну, таку Україну, яка процвітає. Нехай приклад героїв Майдану надихає нас на подальші здобутки.

Бажаю всім міцного здоров'я, незламного духу, патріотизму, успішної реалізації задуманого. Нехай Господь береже Батьківщину й кожного з нас! Слава Україні! Героям слава!

Володимир Смоланка,
ректор УжНУ.

Із Днем студента!

Шановні студенти УжНУ!

Щороку 17 листопада світ відзначає Міжнародний день студента. Це – свято, яке символізує молодість, прагнення до знань та розвиток суспільства. Саме ви, здобувачі фаху, є рушійною силою змін і прогресу в країні. Ви – майбутні високоосвічені фахівці, енергійні, цілеспрямовані, ініціативні люди, котрі мають чітку громадянську позицію та почуття відповідальності за свою країну.

Здобутий у виші досвід пам'ятаємо все життя. Тож бажаю безліч яскравих моментів у періоді студентства, великих перемог, доленосних зустрічей, гідних досягнень та веселих пригод. Головне – не здаватися через прикросі й не втрачати інтересу до навчання. Натомість робити кожен день плідним і з кожним заняттям ставати на крок ближче до мрії.

На жаль, в останні роки звичні всім свята оповиті духом війни. Проте нехай студентські роки стануть одними з кращих у житті, а ваші таланти будуть спрямовані на розбудову прекрасного майбутнього країни!

Володимир Смоланка,
ректор УжНУ.

«Ми з оптимізмом дивимося в майбутнє, вірячи, що воно – за креативною молоддю...»

На календарі вже грудень, і рік добігає кінця. Водночас студенти й викладачі УжНУ перетнули ще одну межу: завершення першого семестру. Навчальний процес поступився канікулам, які заново запустять уже знайомий цикл. Така пора є чудовим часом, щоб підбити підсумки. Я вирішила розпитати декану факультету туризму та міжнародних комунікацій, доцентку Наталію Габчак про те, як підрозділ провів 2024-ий і що вона очікує від наступного року.

– Чим цьогоріч жив факультет?

– Було покращено практичну складову навчання, зокрема через внутрішню мобільність здобувачів фаху із суміжними спеціальностями Хмельницького та Львівського національних університетів. Також провели міжнародну науково-практичну конференцію й організували гостьові лекції з відомими професіоналами у сфері гостинності: директором із маркетингу «Emily Resort» Денисом Ринським, розробником програмного забезпечення для готелів і ресторанів «Підкова» Дмитром Лендбелом, власницею кондитерської мережі «Галлія» Галиною Репарюк. Крім освітнього процесу, науково-педагогічні працівники факультету активно писали фахові статті, підготували методичні рекомендації з навчальних дисциплін, а також монографію, яка буде опублікована в лютому 2025 року.

– Назвіть найважливіші події 2024-ого на факультеті...

– Підбиття підсумків міжнародного стажування студентів за літній сезон, презентація нових таких можливостей у Туреччині, Греції, Кіпрі, Болгарії, Словаччині, Австрії та Італії. Розробка й апробація здобувачами фаху нового триденного туристичного маршруту Рахівським районом. Започаткування та успішне проведення на факультеті II етапу конкурсу учнівських дослідницьких робіт «Скарби Срібної землі» і гастрономічного челенджу «Смачне Закарпаття». Студенти створили відеоекскурсії цікавими туристичними місця-

ми нашого краю. Їх популяризують як гідні, публікуючи ролики в соцмережах і збираючи велику кількість уподобайок.

– Наскільки в умовах війни змінилася підготовка фахівців?

– Вона зазнала серйозних змін, адже потрібно орієнтуватися на нові виклики й реалії, із якими зіткнулася сфера гостинності. Тепер важливу роль відіграють навички ефективного управління ресурсами, зокрема в умовах економічної нестабільності й дефіциту. Студенти набувають досвіду керування витратами, планування бюджету й пошуку альтернативних джерел доходу для готелів, ресторанів та інших туристичних підприємств. Зважаючи на обмеження, пов'язані з безпекою та мобільністю, значна частина навчання перейшла в онлайн-формат. Студенти опановують цифрові платформи для бронювання, обслуговування клієнтів через інтернет, а також навчаються працювати із системами управління готелями, ресторанами й маркетинговими інструментами онлайн-продажу. Це дає можливість не припиняти роботу навіть у кризових ситуаціях, коли традиційні методи стають менш ефективними. В умовах проблем з інфраструктурою й обмежень на міжнародні поїздки важливою складовою підготовки став внутрішній туризм. Здобувачі фаху вивчають особливості організації турів Україною, розвиток регіонального туризму, а також адаптацію сервісів для місцевих туристів. Це дозволяє зміцнити економіку.

– Тепер доводиться поед-

увати онлайн- і офлайн-навчання. Із якими труднощами доводиться стикатися і як їх долають на факультеті?

– Ми з оптимізмом дивимося в майбутнє, вірячи, що воно – за креативною молоддю, яка навіть у часи війни адаптується й із більшим ентузіазмом прагне здобувати нові знання. На вечірній раді факультету було ухвалено рішення про застосування гібридної форми навчання: для студентів 4–5 курсів – дистанційне через електронні платформи («Google Meet», «Zoom», «Moodle»), а для 1–3 курсів – офлайн-формат. Також молодь активно користується можливістю перезарахування дисциплін, які самостійно вивчає на різноманітних освітніх онлайн-платформах. Найпопулярнішими в цьому плані є предмети економічного напрямку, що доступні на ресурсах «Prometheus» та «Otium Academy». Куратори груп розуміють важливість комунікації, тому кожен здобувач фаху є під контролем, а проблеми, які виникають у студентів і викладачів, вирішуюмо швидко. Тим, хто не має змоги навчатися через перебування на окупованих територіях, відсутність зв'язку чи активне волонтерство, факультет пропонує укласти індивідуальний план, реструктурувати борги. Для тих, хто у відносній безпеці, відновлення аудиторного навчання стає вагомим кроком уперед, оскільки дає можливість

хоч на деякий час відволіктися від складних подій і зосередитися на процесі навчання. Усі розуміють, що навіть в умовах війни, як кажуть, на зло ворогу важливо продовжувати розвиватися.

– У яких заходах, що наближають нашу перемогу, беруть участь представники Вашого факультету?

– Наші зусилля та волонтерська діяльність є надзвичайно важливими. Тому студенти й викладачі активно долучаються до плетіння маскувальних сіток, збору коштів, теплих речей, харчів, а також надають допомогу бійцям, котрі проходять лікування й реабілітацію в медичних закладах Ужгорода. Крім того, на підтримку ЗСУ викладачі зібрали й передали 30 тисяч гривень нашому професору Федорові Шандору. Ми пишаємося випускниками, які нині боронять східні й південні кордони України, перебуваючи в холодних окопах: Віктором Липським, Йосипом Дорогі, Михайлом Іванчиком, Валерієм Лабою, Дмитром Ковніром та Денисом Чаплінським. На жаль, не дожив до Перемоги й віддав життя за Батьківщину випускник Андрій Потічний.

– Які головні очікування від нового року?

– Усі з нетерпінням чекаємо миру, завершення цієї страшної кровопролитної війни, що забирає найкращих синів і дочок

України. Уторгнення принесло горе й страждання, розділило родини та забрало безліч життів, але водночас народ виявив непохитну силу духу й незламну волю до Перемоги. Кожен день ми спостерігаємо, як люди, котрі втратили все, продовжують боротися за спільне майбутнє, за чисте небо над головою. Сподіваємося, що із часом багато тих, хто через страх і невизначеність був змушений покинути рідну землю й шукати прихисток в інших країнах, зрозуміють: Україна – наша незамінна Батьківщина, наша земля, яка варта того, щоб за неї боротися. Віримо: після Перемоги багато повернуться додому й працюватимуть задля відновлення інфраструктури, економіки й культурної спадщини. А також привнесуть нові ідеї, досвід, знання й енергію, аби допомогти державі стати ще сильнішою.

– Що б побажали читачам газети на фініші старого року?

– Нехай у 2025-ому запанує мир, злагода та взаємоповага, а кожен новий день приносить більше добрих новин і позитивних змін для нашої країни, наших родин, для всіх, хто прагне жити в гармонії. Бажаю, щоб цей рік став початком нових перемог, досягнень, можливостей для кожного. Із нами правда, із нами Бог. Віримо в Збройні сили. До Перемоги! Слава Україні!
Софія Скиба,
«Погляд».

Василю Ленделу – 75!

3 грудня зустрів 75-річчя доктор хімічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту хімії та екології, заслужений працівник народної освіти України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки В.Лендел. Вітаємо Василя Георгійовича зі знаковим днем народження. Бажаємо здоров'я, миру, добра, бути завжди поруч із найдорожчими людьми, а також зичимо наснаги в здійсненні нових звершень!

Запрограмували перемогу

Три команди з УжНУ, до яких увійшли здобувачі фаху, котрі штудіують комп'ютерні науки, узяли участь у III (фінальному) етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з програмування (16–17 листопада у Львівському національному університеті імені Івана Франка), що також є півфіналом Світової першості серед студентських команд у Південно-східному європейському регіоні ICPC.

Отож представники колективу «UzhNU_Machata» Василь

Меренич, Анастасія Товтин та Олександр Гроскопф здобули «золото», Андрій Михалко, Костянтин Чуев і Андрій Гайович з «UzhNU_La_Giper» – «срібло».

Тренерами є завідувач кафедри інформаційних управляючих систем та технологій, професор Олександр Міца й викладач Сергій Вапнічний. Переможці отримали планшети від спонсорів. Вітаємо представників нашого вишу з чудовими результатами!

Софія Скиба,
«Погляд».

Думка працює, тому що вона – інженерна

Завершується рік. І ми підсумовуємо пройдений шлях. А на ньому є чимало здобутків: у навчальному процесі, на ниві фундаментальних наук, суто практичних, таких, які мають безпосереднє значення для розвитку економіки, господарства країни. Сьогодні, у час війни, це особливо важливо. І прикладом відповідної діяльності в нашому університеті є інженерно-технічний факультет. Його випускники затребувані в різних напрямках. Деканеса ІТФ, доцентка, членкиня Спілки урбаністів України Йолана Голик зазначає: «Інженерно-технічний факультет готує висококваліфікованих фахівців, а їх потребують підприємства. Ми пропонуємо країні фахівців у галузі комп'ютерної інженерії, комп'ютерних систем і мереж (відповідна кафедра – друга за кількістю щодо набору студентів), прикладної механіки, технологій машинобудування (профільна кафедра – найстаріша на факультеті), автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій (мова про кафедру приладобудування, де вивчають комп'ютерні технології, моделюють із приладами різні ситуації), електроніки (кафедра електронних систем, де опановують принципи й основи розробки та експлуатації електронних систем), кафедра міського будівництва й господарства (факультетотворювальна кафедра, де вивчають будівельну справу, сучасні містобудівні, будівельні основи конструювання, моделювання міських просторів, будівель, споруд). Тобто лише перелік напрямків свідчить, наскільки це вагомим для народно-господарського комплексу держави. А за кожним із зазначених напрямків – конкретна робота, результатом якої і є наші випускники, котрих можна зустріти в організаціях та на провідних підприємствах не лише Закарпатської області».

Важливо: підготовку фахівців на ІТФ здійснюють у тісній взаємодії з партнерами. Зокрема, студенти мають досвід співпраці з виробничо-проектними організаціями Ужгорода, Мукачєва, Хуста. Ті, хто опанує електронні системи, – з інститутом електронної фізики НАНУ. Нині як ніколи актуальні будівництво та цивільна інженерія, міське будівництво й господарство. У поєднанні з комп'ютерною інженерією пов'язані з ними спеціальності матимуть вирішальне значення для відбудови країни після війни. Йолана Миколаївна додає: «За ці роки ми зуміли

інтегрувати до потреб народно-господарського комплексу Закарпаття освітні програми спеціальностей так, що студенти вивчають і моделювання різного характеру приладів і устаткування, програмування й 3D-моделювання, механіку машин і механізмів, статику будівель, міський простір. Я сама з кафедри міського будівництва та господарства, тому особливо радію, коли бачу знайомі прізвища випускників у паспортах новобудов. У декого вже є навіть свої фірми в галузі проектування та будівництва, які успішно працюють. Із першого випуску наші молоді фахівці мають широку географію працевлаштування. Вони, зокрема, трудяться в Рахові, у міській раді; один із них – керівник з інфраструктури. В Ужгородській районній адміністрації, ЦНАПі, та Мукачєвській міській раді теж працюють вихованці. Навіть студенти, котрі заочно навчалися, помітні в ЦНАПах, відділах землепорядкування, будівництва, є провідними інженерами на будівельних майданчиках. Цього літа в Празі я зустрілася з випускниками. Показали об'єкти, на яких працюють інженерами-будівельниками із широким спектром завдань, а саме забезпечують статику будівель, розробляють календарно-технологічний план будівництва, вирішують питання економіки будівництва тощо».

Своєю чергою, С.Балога, доцентка кафедри комп'ютерних систем та мереж, заступниця декана з виховної роботи, наголосила, що здобувачі фаху з комп'ютерної інженерії на ІТФ успішно опановують ІТ-напрямок. Притому займаються проектуванням комп'ютерних систем та мереж. Зокрема, Світлана Іванівна навила приклад дипломної роботи, у якій студент спроектував сучасний процесор, і ця праця стала основою наукової статті,

що була проіндексована в наукометричній базі даних «Web of Science». Для виконання подібних завдань молоді опановують різні технології програмування та проектування, вивчаючи комп'ютерну графіку, системне адміністрування, паралельні та розподілені обчислення, захист інформації, штучний інтелект тощо. Відповідно випускники можуть працювати розробниками обчислювальних систем та мереж, комп'ютерних програм, веброзробниками, IOS- та Android-розробниками. Частина випускників ІТФ продовжує навчання в аспірантурі. Так, один із них, пов'язаний нині зі Львівською політехнікою, захистив дисертацію доктора філософії.

Є що додати й Ігорю Чичурі, завідувачу кафедри приладобудування, заступникові декана з міжнародних зв'язків, який курує роботу з іноземними студентами. Вихованець цієї ж кафедри, він після захисту дисертації вже третій рік очолює рідний підрозділ. Зазначає: «Нині пріоритетним є напрямком автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій, хоч і далі працюємо в розрізі побудови приладів. Співпрацюємо із заводами, які займаються автоматизацією виробництва, виробничих ліній, але притому звертаємо увагу й на екологічні аспекти (енергонезалежний будинок, енергозбереження...) Наші випускники працюють на різних підприємствах не лише в Україні, а й за кордоном».

Також члени вищезазваної кафедри брали участь у двох міжнародних грантах з енергозбереження. Спільно із зарубіжними партнерами досліджували з погляду енергоефективності території, де встановлені теплові насоси та сонячні панелі. Представники підрозділу долучалися до ро-

біт з енергоаудиту кількох будівель університету. Спільно з колегами з хімічного факультету (нині Навчально-науковий інститут хімії та екології – прим. авт.) розглянули питання, як можна якісно здійснити енергомодернізацію старих будівель. «Цей напрямок по-своєму актуальний, – зазначив Ігор Іванович, – адже в нас збереглося багато старих будівель, де не можна утеплити фасади, установити сучасні вікна, тому шукали інші варіанти вирішення проблеми».

Свою нішу представники ІТФ займають і в промисловості краю. Заступник декана з навчальної роботи, старший викладач кафедри технологій машинобудування Ярослав Легета виокремлює: «Я є представником кафедри, із якої розпочинався наш факультет. Багато випускників працює на таких відомих підприємствах, як «Jabil», «Yazaki», «Eurocar», на посадах технологів, головних механіків. Зараз до нас звертається чимало підприємств Ужгорода, Перечина, Мукачєва. Рекомендуємо їм уже теперішніх бакалаврів та магістрів. Крім того, промисловці звертаються до викладачів із консультативних питань. Наприклад, підприємство, яке займається виливком металевих форм, мало майже 50 відсотків браку. Наш завідувач кафедри, професор Юрій Жигуц, фахівець у галузі матеріалознавства, котрий має практичні розробки в цій галузі, запропонував інженерам-технологам на підприємстві змінити хімічний склад сплаву, після чого кількість браку зменшилася до 10%».

Є внесок науковців факультету, зокрема кафедри міського будівництва і господарства, далі наголошує деканеса, у розробку транспортної мережі міста, що допомагає суттєво знизити навантаження на функціонально-планувальну ме-

режу. Працювали й працюють на факультеті й над проектами з озеленення територій, реалізували ініціативи на замовлення ректорату та структур Ужгорода...

На ІТФ намагаються крокувати в ногу із часом, постійно вдосконалюють освітні програми та навчальні плани, працюють над новими практичними розробками. Ось, скажімо, на кафедрі технологій машинобудування торік увели чимало дисциплін технологічного спрямування. Або ж використовують сучасні системи проектування не лише на стадії виконання креслень, а й на етапі впровадження розробленого технологічного процесу у виробництво. Починаючи з 1 курсу, студентів навчають спочатку виконувати креслярські завдання олівцем, а потім за допомогою комп'ютерних програм створювати 3D-моделі, також програми для обробки деталей на верстатах із числовим програмним керуванням. Навіть увели окремий предмет щодо 3D-друку. Тож не дивно, що підприємства звертаються з проханням надавати їм таких спеціалістів. Або ж на замовлення підприємства «Fleks LTD» увели дисципліну, пов'язану з виготовленням деталей із пластмас.

Вирішують на ІТФ і одне з найзлободенніших питань – модернізацію матеріально-технічної бази. Зосібна, шукають можливості для закупівлі обладнання, намагаються постійно реагувати на виклики часу, відповідати вимогам, які задовольняють ринок.

Під враженнями вищезазведеного можна, мабуть, сказати: думка працює, тому що вона – інженерна. А як зазначав свого часу Джей Лено, американський телеведучий і письменник: «Я вірю, що інженери врятують світ!»

Володимир Тарасюк,
«Погляд».

Фото з архіву редакції

Стрес: як із ним боротися

У сучасному світі стресу не оминати. Ми стикаємося із багатьма чинниками, які порушують звичний ритм і викликають напругу. Що таке стрес і як ми можемо його подолати?

Стрес – фізіологічна та психологічна реакція організму на зміни. Допомагає адаптуватися до нових умов. В організмі збільшується кількість гормонів, що стимулюють активність і зможу впоратися з викликами. Та надмірне емоційне напруження призводить до серйозних проблем як із фізичним, так і з ментальним здоров'ям. Причиною стресу в студентів

можуть бути такі фактори, як: недостатній сон, мала кількість відпочинку загалом, через що організм перевантажується, надмірне хвилювання перед іспитом, проблеми з фінансами, в особистому житті тощо.

Як боротися зі стресом? Я звернулася за порадою до студента 4 курсу спеціальності «Психологія» Анатолія Мирошника. Він пояснив, що важливо не тільки реагувати на стрес, а й усвідомлювати свої емоції та приймати їх. Також співрозмовник поділився кількома рекомендаціями. Одна з них – приймати емоційні стани та не тікати

від негативних емоцій, адже вони – природна частина життя. Не ігнорувати прикраси, не засуджувати себе за їх наявність, не зосереджуватися на негативних думках. Адже останні можуть посилювати стрес. Накопичений негатив варто оцінювати критично, не дозволяючи йому керувати рішеннями. А.Мирошник також порадив книжку Стівена Гаеса «Як звільнитися від внутрішнього диктатора», із якої можна більше дізнатися про походження стресу та методи боротьби з ним.

Анатолій поділився і своїм досвідом у протистоянні негативним емоціям. Намагається

об'єктивно оцінювати весь досвід, яким би важким той не був. Обдумуючи можливі варіанти рішень ситуації, що склалася, слід шукати більш і менш рентабельні способи розв'язання питання, у процесі аналізуючи помилки або просто гуляючи на свіжому повітрі з навушниками – залежно від причини неспокою.

На завершення хочу додати, що як студентці першого курсу мені теж довелося зіткнутися зі стресом у перший місяць навчання, зокрема через велику кількість домашнього завдання та відсутність часу для цього. Однак я знайшла спосіб проти-

дії: привчаю себе до відпочинку, скільки б не було роботи. Набираю сил доти, поки не відчуваю готовність працювати. Притому вихідні намагаюся провести в колі друзів. Це сприяє розслабленню, психологічній підготовці до наступного навчального тижня. Потрібно розуміти, що боротьба зі стресом – постійний процес, який вимагає терпіння. Важливо бути відкритим до нових підходів і шукати те, що допомагає залишатися в гармонії із собою.

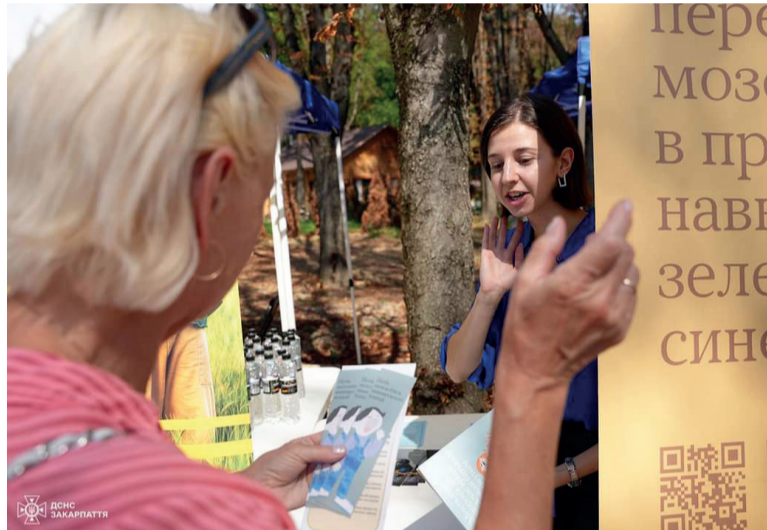
Крістіна Крицька,
студентка
відділення журналістики.

«Ти як?» – досвід майбутньої психологині

Зараз ми живемо у воєнний час, що важко для психіки. Постійні тривоги, новини про загиблих та події на фронті залишають сліди на ментальному здоров'ї. Чи знаємо, як правильно допомагати собі?

Всеукраїнська програма ментального здоров'я з ініціативи Олени Зеленської «Ти як?» спеціалізується на розбудові якісної системи надання послуг у сфері психосоціальної підтримки та розвитку культури піклування про ментальне здоров'я. Зокрема, тривають «Уроки щастя». На них розповідають про самопоміччя в моменти переживання, смутку, тривоги, страху, відчаю, горя, тощо; до кого звернутися по підтримку; які невеликі справи варто зробити, щоб наш день, а від того й життя стали трохи кращими. Таким чином, із поміччя цих практик кожен може знайти для себе інструменти, які слугували б ключем до пізнання щастя.

Мені вдалося поспілкуватися з асистенткою регіональної координаторки Таїсії Симочко, студенткою 4 курсу (спеціальність «Психологія») УжНУ Аліною Пилип. Вона розповіла про досвід

роботи у Всеукраїнській програмі ментального здоров'я.

Спочатку основний обов'язок – робота з паперами, але згодом дівчина стала брати участь у тренінгах. Перший був проведений для лікарів з обласної клініки. На думку Аліни, медики часто не знають, як правильно взаємодіяти з пацієнтом, бо не мають достатньо знань або навичок. Заходи ж, організовані програмою, навчають цього.

Загалом у межах ініціативи

проводять не тільки тренінги, а й просвітницькі зустрічі. На одній із недавніх запропонували «доріжку психологічного здоров'я» у вигляді постерів із QR-кодами, просканувавши які можна дізнатися більше про пригнічення та протидію. Також до послуг учасників – посібники з номерами підтримки та антистресовими методиками. Зокрема, інформація стосується коректної взаємодії батьків з дітьми, навчання в опануванні власних емоцій.

Студентка розповіла: «Коли ми відвідали один із вишів краю, де проводили захід і виконували арттехніку, то перед тим здійснили просвітницьку роботу стосовно технік «Коржик», «Метелик». На моє здивування, довелося мати справу з низьким порогом обізнаності. Як і щодо психологічного здоров'я як поняття загалом».

Також Аліна поділилася: змінився її внутрішній світ і ставлення до людей після роботи в обраному напрямку: «У мене запрацювали самодисципліна та відповідальність, бо ти розумієш, що працюєш на регіональному рівні. Через це відчуваєш тиск. І якби моя керівниця не виявляла лояльність, не підтримувала, то було б важко. Якщо говорити про бачення проблем, то не засуджую людей за низьку обізнаність, бо така інформація не поширювалася раніше. Водночас мене вразила доволі мала зацікавленість лікарів: для них є багато тренінгів, а з 10 зареєстрованих осіб приходиться 1».

А.Пилип із дитинства прагнула стати вчителем, але, зрозумівши потребу в психологах, скерувалася у відповідний на-

прямок роботи: «Психолог – не тільки слухач, а й людина, котра може здійснювати просвітницьку діяльність. І коли виникала можливість замінювати викладачів, я з радістю погоджувалася. Від проведених занять отримувала задоволення. Адже присутні висловлювали вдячність, дізнавалися нове, що в подальшому зможуть використати й змінити світ на краще».

Поеднувати роботу з навчанням для Аліни не легко: «Із самого початку були накладки. Навчання, особисте життя, робота... Уже потім немає ресурсу для власних потреб. Ти не можеш думати інтенсивно, живеш на «автоматі» – це тяжко. Саме тому почала опановувати тайм-менеджмент, повертати себе до звичного стану. Допомагало й те, що викладачі йшли назустріч».

Студентка рекомендує прислухатися до себе, адже ми неусвідомо вже все знаємо. На завершення додала: «Психічне здоров'я так само важливе, як і фізичне. А звернутися по допомогу – відвага, а не слабкість».

Аліна Глуханіч,
студентка
відділення журналістики.

Помер Михайло Полюжин

11 листопада пішов із життя професор М.Полюжин. Із глибоким сумом і важким серцем колеги факультету міжнародних економічних відносин, зокрема з кафедри прикладної лінгвістики Ужгородського національного університету, повідомляють про цю втрату.

Михайло Михайлович присвятив понад 50 років своєму професійному шляхові, залишивши неоціненний внесок у галузях англійського словотворення, теорії номінації, лінгвоконцептології та когнітивної лінгвістики. Під керівництвом ученого виростало покоління молодих науковців. Мудрість, знання, високі вимоги М.Полюжина слугували прикладом і професійного, і людського зростання.

Колеги та студенти запам'ятають Михайла Михайловича як вимогливого не лише до них, а й до себе, справедливого, працелюбного, цілеспрямо-

ваного педагога. Світла пам'ять про нього назавжди залишиться в серцях усіх, кому пощастило працювати й навчатися під його керівництвом.

Найщиріші співчуття висловлюємо рідним, близьким і всім, кому була дорога ця видатна людина. Хай світла пам'ять стане джерелом натхнення для всіх, хто йшов із М.Полюжиним життям і продовжить іти його професійними слідами.

Колеги.

Книжки з рук у руки, або Як працює буккросинг на філфаку

До УжНУ повернулася традиція обміну книжками. Через коронавірус та початок повномасштабної війни буккросинг припинили. Але...

Сьогодні здобувачі освіти читають дедалі більше. Захоплюються і науковою літературою, і художньою. Якщо у вас на полицях є видання, які і викинути шкода, і брати до рук уже бажання немає, скористайтеся можливістю обміняти на інші.

Література не повинна припадати пилом, а має жити, передаватися із рук до рук. Кожен може лишити читиво на факультеті та обрати щось нове для себе.

Книжки ніколи не загубляться. Узяли їх читати – поверніть згодом на місце. Щоб стежити, студенти розписуються в спеціальному зошиті. Чому ідея зручна та корисна? Юнаки й дівчата, котрі читають, знають: книжки – не дешева насолода. Якщо маєте обмежений бюджет, скористайтеся ідеальною нагодою знайти цікаві романи, повісті, новели, оповідання та відкрити нових авторів! Популяризація видань повинна бути, особливо в

закладах вищої освіти. Допоможіть собі розвантажитися після пар читанням або підготуватися до практичних занять. Книжки ж залишайте різними мовами: англійською, словацькою, чеською...

На філфаку, між іншим, проводять літературні вечори, на яких можна обговорити те, що прочитали зі спільної полиці.

Крім того, буккросинг корисний і з екологічних міркувань: твори не викидатимуть, вони продовжать служити. Приєднуйтеся до спільноти, діліться враженнями від прочитаного, пропонуйте аналіз у рецензіях.

Ксенія Бонюк,
студентка
відділення журналістики.

В УжНУ гостював нідерландський філософ, фахівець, зокрема, із питань упровадження принципів доброчесності в системі державного управління Франс Герардтс.

До 100-річчя Василя Добоша

На філологічному факультеті відбулася Всеукраїнська наукова конференція «Професор Василь Добош в історії Ужгородської мовознавчої школи», приурочена до 100-річчя від дня народження видатного мовознавця, колишнього декана. Організатори – Ужгородський національний університет та Інститут української мови Національної академії наук України.

Модерувала урочисте від-

криття й подальше пленарне засідання завідувачка кафедри української мови, професорка Н.Венжинович. «29 жовтня 2024 р. професору Василеві Івановичу Добошу сповнилося б 100 років! Шануймо своїх Учителів, вони заклали в нас основи добра, людяності, любові до України, до рідної мови», – написала на своїй сторінці в соцмережі «Фейсбук» Наталія Федорівна. Присутніх привіта-

ли проректор із науково-педагогічної роботи, професор Ігор Король та декан філологічного факультету, професор Юрій Бідзіля. Учасники подивилися відеоматеріал про В.Добоша й ознайомилися з виставкою його праць, яку підготувала Наукова бібліотека УжНУ.

Відтак перейшли до пленарного засідання. Доповіді виступили: директор Інституту української мови НАН України,

професор Павло Гриценко, у співавторстві з професором Іваном Сабадошем доцентка Ольга Миголинець, доцентки Галина Вовченко, Юлія Юсип-Якимович разом із професоркою Загребського університету Оксаною Тимко-Дітко, професорка Віра Котович (Дрогобич), професори Наталія й Борис Коваленки (Кам'янець-Подільський), Андрій Колесников і доцентка Марія

Делюсто (Ізмаїл), професор Василь Грещук та доцентка Валентина Грещук (Івано-Франківськ).

Після завершення учасники обговорили різні питання й згодом продовжили роботу в семи секціях. Загалом долучилися понад 100 науковців з України, Чехії, Угорщини, Вірменії. Наступний день присвятили по-дорожжі Закарпаттям.

Софія Скіба,

«Погляд».

Як створювалася самодіяльна народна хорова капела «Боян» Ужгородського національного університету

Спогади Людвика Шимона (одного із засновників...)

Шанувальникам хорової капели «Боян» УжНУ відомо, що цей чудовий колектив походить від чоловічого хору співробітників фізико-математичного факультету під керівництвом Івана Маркуша. Ми познайомилися, коли він, п'ятикурсник фізико-математичного факультету, керував студентським хором, учасником якого був і я (третьокурсник). І.Маркуш звернув увагу на мій досвід хорового співу (здобутий із початкової школи). З ініціативи Івана між нами встановилися дружні взаємини. Після закінчення навчання в університеті І.Маркуш продовжував керувати студентським хором і неодноразово висловлював незадоволення тим, що з таким колективом, у якому щорічно змінюється склад, не зможе реалізувати себе як диригент. Він мріяв про створення стабільного чоловічого хору співробітників фізико-математичного факультету.

У середині першого семестру 1963–1964 навчального року (я вже очолював профспілкову організацію підрозділу) І.Маркуш запропонував мені розпочати підготовчу роботу із заснування колективу. Ми відразу склали список осіб, здібних, на наш погляд, до хорового співу. Туди ввійшли колишні однокурсники Івана: Степан Поляк, Іван Шула, Михайло Бабич, Іван Брич, Василь Шевера, Петро Фельцан, Дмитро Сікора, Микола Кабаці, а також молодші – Юрій Палінчак, Юрій Попик, Едуард Дроботенко, колишні викладачі – доценти Василь Фендик, Юрій Студнев (майбутній професор), працівники факультету – колишні військові – Олексій Пархоменко, Віктор Федоров, приїжджі молоді педагоги Євген Сірий, Олександр Борець, комірник відділу постачання із чудовим басом і прізвисьмом Цар.

Із цим ми пішли на обов'язковий погодження. Декан факультету Григорій Сірик охоче підтримав пропозицію й згодом сам став активним учасником хору. Так само зробив і секретар партбюро Олексій Пархоменко. Куратором підрозділу від партійного комітету університету (і таке було!) призначили доцента Василя Маська з кафедри філософії.

Список запропонованих осіб я переформатував на запрошення. Його показав Юрію Палінчаку – відповідальному в профбюро за культурмасову роботу. Енергійний, напоористий, він охоче погодився виконувати креативне завдання. Ми зналися ще зі шкільних років. Наші локації знаходилися в двох суміжних приміщеннях лабораторного корпусу (лаб. 213, 214). Усе це дозволяло ефективно виконувати заплановані заходи щодо заснування хору. Ми з Юрієм насамперед обійшли запрошених (двоє відмовилися). Провели відповідну організаційну роботу з профорганами, переконалися в обізнаності партгрупоргів та завідувачів кафедр. Працювали в умовах радянської дійсності 1960-их років, коли не кожного манили нормовані в часі співи (репетиції, виступи, поїздки за місто тощо). Ю.Палінчак самостійно обійшов кілька разів підрозділи факультету. Став найпомітнішою фігурою на етапі підготовчої роботи. Заснування хору стало предметом розмов у колективі факультету, гумористи демонстрували в коридорах свої бачення «за» і «проти». Назрівав день першої репетиції, дати якої сьогодні вже ніхто не пам'ятає.

Коли ми довідалися про склад претендентів на учасників хору, І.Маркуш відчув відповідальність за розпочату справу (посіяв вітер – перелякався буря). Ми дійшли думки, що на першій репетиції (фактично – установчих

зборах) повинен бути присутнім спеціаліст із хорового співу. Іван запросив відомого на Закарпатті диригента Петра Гудзя. Вони структурували колектив на чотири голоси. Заснування чоловічого хору співробітників фізико-математичного факультету відбулося! На жаль, такий важливий подія, як заснування хору, ніхто не надав особливої уваги (не було пророка в нашому товаристві...) Хористи могли й не знати або ж легко забути учасників підготовчої роботи із заснування, але всі запам'ятали першого диригента І.Маркуша. Реалізація його ідеї – заснування чоловічого хору працівників фізико-математичного факультету – відбулася завдяки відповідному обсягові виконаних підготовчих робіт, тому засновниками хору слід уважати І.Маркуша, Л.Шимона та Ю.Палінчака.

Репетиції проводив Іван. Іноді приходив П.Гудзь, щоб довести до кондиції окремі номери репертуару. За три місяці хор підготував декілька пісень. Перший публічний виступ під диригуванням Петра відбувся 22 лютого 1964 року. Вийшло бездоганно! Від бурхливих оплесків зал клубу УжДУ гудів! Зі сцени я спостерігав за ректором Д.Чепуром, котрий, аплодуючи, колихав своїм могутнім тілом від задоволення. Раптово він повернувся до секретаря парткому І.Шульги, який сидів поруч, і став йому щось вглу мачувати. Із веселим обличчям співрозмовник кивав головою на знак згоди. Про що вони говорили, я здогадався, коли сумісним рішенням ректорату, парткому й профкому вищу факультетському хору надали статус загальноуніверситетського.

Тож розпочалося поповнення «Бояну» співаками з інших підрозділів. Першими долучилися доценти, майбутні про-

фесори: історик Ілля Шульга, філолог Павло Чучка (старший), економіст Іван Мешко, медик Федір Теличко, проректор Іван Чаварга та інші. Чоловічий хор університету під керівництвом П.Гудзя та його заступника І.Маркуша набирав оберті. Уже на початку 1970-их років у званні самодіяльної народної чоловічої хорової капели колектив посідав високе місце серед відомих аматорських колективів Закарпаття. Досягнення були очевидними, які епізодично висвітлювала преса. І тільки в 2004-ому, до 40-річчя «Бояну», вийшла друком книжка Євгена Сірого «З піснею нерозлучні». А згодом, до 50-річчя, – книжка Іллі Шманька «З піснею крізь життя». Ці першоджерела мають історичне значення. Зі співзвучними назвами описують досягнення чоловічої хорової капели як складові здобутків УжНУ. Але спогади 40–50-річної давнини (півстоліття!) неминуче можуть містити помилки. А здогадки – стосуватися того, чого не було в дійсності. Зокрема, автори книжок натякають на причетність профспілкової організації факультету до створення хору. І це правда! Але Є.Сірий називає керівником профспілки факультету Віктора Федорова, який був тільки профформом кафедри. Це підтверджує І.Шманько, але тут же називає неправильне прізвисько чинного голови профбюро. Автори книжок не могли обійти питання заснування факультетського хору. Є.Сірий розмірковує, що колектив співробітників фізичного факультету виник неначе стихійно. На одному малочисельному зібранні (переважно з активістів) хтось почав співати чудову українську народну пісню. Інші підтримали, спробували терціювати й закінчили співати майже на професійному рівні. На

зборах був присутнім І.Маркуш, який мав середню музичну освіту. Про нього як генератора ідеї створення хору не йдеться. Іншу версію І.Шманько обумовлює тодішніми порядками, коли на підприємствах, крім виробничих питань, до всіх інших причетні керівник підприємства, секретар парторганізації, голова профкому. За цією схемою керівництво факультету призначило відповідальних (І.Маркуш, Ю.Палінчак, В.Федоров), які з активістами довели до завершення процес створення хору. Краще правди не знати, ніж повірити в неправду. А правда в тому, що керівництво факультету не ініціювало створення хору! Воно при погодженні представленою нами питання лише схвалило ідею І.Маркуша. Саме ця ідея про заснування чоловічого хору співробітників фізико-математичного факультету була втілена в життя такою трійкою: І.Маркуш, Л.Шимон, Ю.Палінчак. А не надуманою!

Чоловіча хорова капела «Боян» УжНУ радувала нас упродовж майже 60 років. На жаль, пандемія коронавірусу, важка війна з російськими окупантами в Україні, інші суспільні негаразди призвели до різкого скорочення складу колективу та до призупинення діяльності. Але я вірю, що настануть кращі часи, коли велич нашої незламної й незалежної держави розкриється по-новому, а творчу діяльність народної чоловічої хорової капели УжНУ «Боян» відновлять у повному обсязі. Її представлення й нині посідає гідне місце на сторінках славної історії УжНУ на зламі тисячоліть.

Людвик Шимон, доктор фізико-математичних наук, професор, заслужений працівник народної освіти України, відмінник освіти України, академік АН ВШУ і АН ВО, лауреат Державної премії України в галузі науки та техніки, Соросівський професор.

Від редакції: матеріали щодо функціонування «Бояну» Людвик Шимон уже публікував на сайті УжНУ. Один із тих дописів подаємо й у «Погляді», щоб із думкою шанованого професора могли ознайомитися також наші читачі. А ще 22 листопада Л.Шимону виповнилося 90 років! Щиро вітаємо ювіляра, дякуємо за багаторічну співпрацю й бажаємо здоров'я, миру, добра та найяскравіших вражень від життя, які тільки можуть бути в такому поважному віці.

Подебатуюємо?

Регіональний дебатний турнір із тем відновлення та реформ в Україні зібрав в альма-матер охочих пізнати на практиці мистецтво ведення дискусій. Захід тривав на факультеті історії та міжнародних відносин. Організатори – всеукраїнська ініціатива «Активна громада» і Ресурсний центр зі сталого розвитку УжНУ.

«В Ужгородському національному університеті проводимо дебати вже 13-ий рік. Змінювалися форми, тематика... Ми переконані, що молодь теж має активно брати участь у суспільно-політичних процесах. І для того слід орієнтуватися, знати вагомні аргументи, факти, цифри, а не просто в загальному щось із теми. Дебати вчать правильно дискутувати, зокрема аргументувати, удосконалювати ораторські здібності. Саме в сту-

дентські роки потрібно здобути такі навички, аби потім використовувати в професійному житті», – каже Ганна Мелеганіч, регіональна координаторка всеукраїнської ініціативи «Активна громада» в Ужгороді, доцентка факультету історії та міжнародних відносин УжНУ.

8 команд, які долучилися до регіонального турніру, грали за форматом британських парламентських дебатів. «В історії дебатних турнірів є різні формати. Передбачають різну кількість учасників, різний час на виступи, тобто є свої правила. Ми в останні п'ять років практикуємо британський формат політичних дебатів, тому що це цікаво студентам. Вони беруть на себе ролі уряду, опозиції. Долучилися представники факультету історії та міжнародних відносин,

юридичного, суспільних наук і природничо-гуманітарного коледжу», – додала Г.Мелеганіч.

У кожній команді – двоє гравців. «Ми називаємося «Дебатери правосуддя». Так хотіли відобразити наш факультет. Читали закони, багато статей, нотували важливе, щоб добре аргументувати свої думки. Дебати сприяють саморозвитку», – мовила Анастасія Кохтич, студентка 2 курсу юридичного підрозділу.

Досвід і розвиток впевненості в собі – те, що також мотивує молодь долучатися до дебатів. У цьому впевнений Юрій Балев, першокурсник факультету історії та міжнародних відносин: «Потім буде значно легше як у професії, так і просто в повсякденному житті. Наша команда називається «Veritas» (у перекладі з латини – «справедливість»).

Готувалися за відповідними темами, читали різні дослідження, визначали «плюси», «мінуси» тих чи інших питань».

За правилами, уряд має представити законопроект та переконати суддю, що документ варто прийняти. Опозиція ж аргументує недоцільність прийняття. Важливо дотримуватися визначеного часу. Але не тільки. Судді оцінюють дебатерів за кількома критеріями. Другий рік поспіль таку місію виконує й Галина Гичка, переможниця турніру в 2020 році, випускниця факультету історії та міжнародних відносин. «На що я орієнтуюся, коли оцінюю? Насамперед – на аргументованість позиції, яку учасники висловлюють, тобто наскільки добре підготувалися з теми, як її захищають. Друге, звичайно, – ораторські здібності, тобто наскільки дебатер володіє своїм голосом і вміє донести думку. Третє – чи слухає опонента. Мало хто на це звертає увагу. Здебільшого студенти добре готують конспект, зачитують його або заучують, і думають, що того достатньо. Насправді – ні! Дебати – передусім уміння слухати опонента й переконати суддю. Усе інше – уже потім», – роз'яснила Г.Гичка.

Дебати – важливий інструмент, який застосовують у світі задля формування культури ведення дискусій, а також розвитку демократичних цінностей. «Ви,

активна молодь, змінюєте життя. Змінійте себе, змінійте нас, тому що ви й нас рухаєте вперед. Бо ми бачимо, чим ви живете, які ваші потреби, чого прагнете, які ваші установки», – зауважила на відкритті заходу Мар'яна Марусинець, директорка департаменту освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської ОВА.

У першому турі обговорення стосувалися залучення юні до політичного життя країни, у другому учасники міркували над запровадженням освітніх реформ з урахуванням цифровізації. У фіналі дебатували про те, як забезпечити молоді доступ до якісних послуг у сфері ментального здоров'я. Перемогла команда «Агенти впливу»: Ольга Вішован і Вікторія Рекіта, студентки ФІГМВ. Переможниці під враженнями кажуть: «Насправді ми взагалі не очікували, що виграємо. Це для нас – як свіжий ковток повітря, адже, по-перше, новий досвід. По-друге, спробували свої сили. Дуже вдячні суддям за критику. Вони коректно підійшли до цього. І ми багато чого зрозуміли, у чому ще варто повправлятися».

Тепер дівчата готуватимуться до національних дебатів із політичних реформ, аби продовжити традицію успішних виступів (зокрема й перемогою) закарпатців на всеукраїнському рівні.

Мирослава Гараздій,
«Погляд».

Конкурентоспроможний випускник: обговорюємо освітню програму

28 листопада на факультеті інформаційних технологій відбулася зустріч зі стейкхолдерами спеціальності «Інженерія програмного забезпечення». Мета заходу – обговорення освітньої програми й налагодження комунікації між університетом та роботодавцями. Вітальне слово виголосили декан підрозділу, професор Ігор Повхан, керівник робочої групи, завідувач кафедри програмного забезпечення систем, доцент Юрій Білак, гарант, професорка Оксана Мулеса. Також долучилися старша викладачка Мар'яна Роль, викладачка Антоніна Реблян, заступник голови студентського наукового товариства Денис Гендей, гості з компаній і підприємств: GmbH «Sceel.io» представив Роман Бучук, ТОВ «PetterssonApps» –

Євгеній Дацюк, Євгенія Суязова та Іван Граб, КП «Закарпатський інформаційно-аналітичний центр» Закарпатської обласної ради – Валентин Пацкан, ПРАТ «Закарпаттяобленерго» – Тихомир Сидун, ТОВ «Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед» – Андрій Безверхній, ТОВ «ІНТЕР КОНСАЛТІНГ СІСТЕМ» – Віталій Роль, ТОВ «QATestLab» – Ніна Білич, ТОВ «СОФТСЕРВ-ДАЙНАМІКС» – Юрій Безгачнюк, Ужгородська міська рада – Микола Урста.

Розпочали з ознайомлення з нещодавно оновленою освітньою програмою, основними акцентами якої є теоретична база, практичні навички, інноваційність, командна робота, етична та соціальна відповідальність. Відтак перейшли до диску-

сії. Підкріплюючи рекомендації реальними прикладами з професійного досвіду, стейкхолдери висловили думки щодо списку дисциплін (як обов'язкових, так і вибіркових), розповіли про поточні тренди в галузі й вимоги до випускників, запропонували шляхи покращення програми.

Враженнями від заходу поділився Денис Гендей, який навчається на 4 курсі: «Потрібно проводити такі зустрічі й запрошувати не тільки представників різних компаній, а й студентів, щоб вони також брали участь у дискусії, казали, що їм цікаво вивчати, і загалом говорили про потреби».

«Сьогодні була дуже цікава зустріч. Було розставлено всі акценти, що стосувалися підготовки конкурентоспроможного

фахівця, винесено невеличкі зауваги, які врахують гаранті й робоча група. Зрозуміло, що все буде спрямовано як на вдосконалення програми, так і на розвиток та, можливо, підвищення кваліфікації професорсько-ви-

кладацького складу. Такі зустрічі слід проводити частіше для того, щоб завжди прагнути оптимізації навчального процесу», – підсумував Юрій Юрійович.

Софія Скиба,
«Погляд».

ФОТОФАКТ

Студенти й викладачі відділення журналістики зустрілися в молодіжному хабі УжНУ. Неформально спілкувалися, обмінювалися думками про освітню програму, якість навчання, вибіркові дисципліни...

Спартакіадимо знову!

За програмою студентської спартакіади в УжНУ відбулися ще два змагання. Традиційні фізичні випробування урізноманітнила програма із шахів. Так, участь в інтелектуальних двобоях узяли дев'ять структурних підрозділів. За результатами ігор, перше місце здобув медичний факультет, друге – здоров'я та фізичного виховання, третє – стоматологічний. За ними розташувалися представники природничо-гуманітарного фахового коледжу (4), а також факультетів: філологічного (5), історії та міжнародних відносин (6), міжнародних економічних відносин (7), юридичного (8), математики та цифрових технологій (9). Переможці отримали кубок, медалі й грамоти.

Наступними змагалися волейболістки. Учасниками стали 12 факультетів. Трійку призерів очолили студентки юридичного. За ними розмістилися здобувачки фаху факультету здоров'я та фізичного виховання. Третю сходинку посіли представниці природничо-гуманітарного фахового коледжу. 4 місце визмагав медичний факультет, 5 – математики та цифрових технологій, 6 – інформаційних технологій, 7 – суспільних наук, 8 – міжнародних економічних відносин, 9 – біологічний, 10 – стоматологічний, 11 – інженерно-технічний, 12 – історії та міжнародних відносин. Призерів також відзначили нагородами.

Софія Скиба,
«Погляд».

Другий саміт миру: із надією на перемогу

Невдовзі має відбутися Другий саміт миру – дуже важлива для України подія. Що таке Саміт миру? Це – зустріч лідерів різних держав заради досягнення миру в Україні. Перший Саміт миру відбувся 15 та 16 червня поблизу міста Люцерн (Швейцарія). Загалом у заході взяли участь 93 країни. 56 із них були представлені на найвищому рівні – прибули президенти або прем'єр-міністри. Початковою та головною метою зібрання є створення умов для належної комунікації й співпраці держав щодо шляхів досягнення справедливого, довготривалого миру в Україні відповідно до міжнародного права та Статуту ООН.

Другий саміт миру очікувався в листопаді, однак не відбувся.

Форум не скасували, а перенесли. Зі слів президента Володимира Зеленського, цей захід має поставити крапку в нинішній війні. Із такою метою було розроблено спеціальний план, що складається з трьох пунктів. Також в Україні задовго до проведення Саміту розпочали активну співпрацю з країнами Глобального Півдня, щоб отримати їхню підтримку. Речник президента Сергій Никифоров зазначив: такі чинники, як продовольча, енергетична безпека, обмін полоненими, підтримані сотнею держав, стануть осно-

вою документа, який презентують на Саміті. Проте через те, що зараз активно проводять тематичні конференції з різними елементами Формули миру, до підсумкового документа можуть увійти також інші складові з урахуванням результатів зазначених зборів.

Другий саміт миру – безперечно дуже важлива подія для нашої держави та суспільства. Можливо, посприє перемозі, якої всі з нетерпінням чекають. Ми запитали думку щодо цієї теми професора кафедри політології і державного управління Стелласа Асланова.

Яку роль для України відіграє Другий саміт миру?

«Узагалі цей саміт миру, на думку президента, насамперед має стати фінальним міжнародним заходом та, якщо не завершить повністю війну, то хоч її воєнну фазу. Чому в очільника держави таке бачення? Тому що на Другому саміті миру Україна має представити план миру. Цьому передувала вагомая робота разом із міжнародними партнерами, адже з липня до жовтня було проведено дев'ять тематичних конференцій», – зазначив Стеллас Антипович. Він також підкреслив: зараз триває підготовка змістового наповнення формули миру, щоб її зрозуміли всі міжнародні партнери та українське су-

спільство. Позитивним є й те, що Україна відкрита до інших пропозицій, але на основі вищезгаданої формули миру, яку невдовзі сформуєть.

Що може змінитися в процесі Другого саміту миру з огляду на інавгурацію Дональда Трампа?

На це запитання співрозмовник відповів: «Проведення цього саміту свідчить про те, що Україна відкидає звинувачення в небажанні миру та виступає ініціаторкою пошуку майданчика й змістовного наповнення формули миру. Усі заходи, які вже здійснюються або проводитимуть після інавгурації президента США, є доповненням тих кроків. Адже, як заявляють наші стратегічні партнери в Євросоюзі, ніщо не повинно відбуватися для України без участі України».

На завершення С.Асланов зазначив: ми, безперечно, маємо певні надії на результати Саміту. І робимо активні кроки на міжнародній арені, щоб продемонструвати свою зацікавленість та бажання миру в державі. Також нам не мають насаджувати, яким буде мир – необхідно пропонувати світу своє бачення. **Анастасія Стегайло, Маріанна Чайбинець, студентки відділення журналістики (спеціалізація «Міжнародна журналістика»).**

Зустріч талановитих:

«Медіавечорниці» УжНУ-2024

Традиційні «Медіавечорниці», що є показом талантів медійників, уже втретє відбулися на кафедрі журналістики. Студенти декламували вірші, грали сценки, танцювали, виконували пісні, показували відео. Ведучими шоу були магістри Нікіта Лісовець та Михайло Коштура.

Розпочали захід студенти 2 курсу, станцювавши запальний флешмоб, чим зібрали шалені овації. Попередні «Медіавечорниці» були не менш цікавими. Микита Педченко, магістр 2 року навчання, підготував слайдшоу й продемонстрував його аудиторії. Ведучі оголосили конкурс на найкращу світліну. Студенти мали завдання знімати найяскравіші моменти заходу й завантажувати їх у спеціальну папку через QR-код. Згодом ці фото опублікували в соцмережах, а перемогу здобуло фото, яке збрало найбільше вподобайок.

Декламування віршів Аліни Глуханіч і Вікторії Васьківської нагадувало, за що бореться наша країна. Слова були настільки сильними... У залі відчувалася тиша, наповнена вдячністю захисникам.

Студенти другого курсу цього горіч дуже творчо показали себе на вечорницях, виконавши власну пісню та знявши пародію на фільм жажів «Крик», чим вразили й заінтригували глядачів на цікаве продовження історії.

Вразила публіку глибоким виконанням пісні Vivienne Mort «Г.Г.П.Т.К.Н.» першокурсниця Діана Шкабура. Хімію між акторами й танець продемонстрували представники 2 курсу, зігравши сценку та показавши чудову акторську гру.

Дивувала аудиторію Дар'я Ліхоліт із номером «Штукар-невдаха». Журналісти, котрі постійно працюють у небезпеці, як не дивно, теж мають страхи. Про них у своєму відео розповіли другокурсники спеціалізації «Міжнародна журналістика». Андрій Русин і Максиміліан Бабинець заспівали кавер, теж заслуживши оплески аудиторії.

На вечорі провели конкурс на найкращий образ, і переможцями стали студент 3 курсу Максим Галашко й другокурсниця Вероніка Межуєва та Анна Петрішка.

Завершили захід на філологічному факультеті третьокурсники

виконанням пісні «Кольорова».

Найактивнішими на шоу талантів визнали другокурсників, за що їх нагородили грамотою. Одна зі студенток, Анна Саприкіна, розповіла: «Медіавечорниці цього року мені сподобалися більше, бо наш курс визнали найактивнішим. Ми підготували багато номерів: відео, сценку, пісні. Враження – позитивні. Панувала дружня атмосфера, і ми зблизилися завдяки такому заходу».

Ведучі відповідально поставилися до вечора: «Організація лягла на плечі мого курсу. Кожен із магістрів долучився до цієї події. Хтось розробляв сценарій, хтось готував оголошення, хтось, зокрема я й Нікіта Лісовець, працювали ведучими. Насправді виконувати таку роль непросто, бо може трапитися будь-що. Ми мали йти за сценарієм, але дотримуватися цього правила було важко, адже відчували зал, що краще за чим іде, що й коли потрібно казати. Ми швидко переставляли місцями номери, аби студенти, котрі виступали, мали час та змогу переодягнутися й підготуватися. Ці вечорниці – справжнє душевне тепло, бо тут усі можуть розкритися, повеселитися й просто добре відпочити. Кожен виклався на всі сто!» – поділилася враженнями ведучий заходу М.Коштура.

Прокоментувала подію й людина, завдяки якій з'явилася традиція проведення «Медіавечорниць». Започаткував їх у 2022 році Артур Логойда разом з однокласниками в межах курсу «Піар як фак». Зараз студент на 2 курсі магістратури. Каже: «Я здобув новий досвід, бо зазвичай виступав у ролі ведучого, а тепер був глядачем. Мені дуже сподобалося спостерігати за креативністю наших студентів. Їхній потенціал, амбіції, іскра до життя – те, що робить мене неймовірно щасливим, бо з цими людьми мені надалі жити в нашій країні».

Загалом «Медіавечорниці» удалися на славу! Учасники насолодилися чудовою атмосферою та наповнилися позитивом. Віримо, що такі заходи на відділенні журналістики продовжуватимуть і надалі.

Аліна Глуханіч, студентка відділення журналістики.

Студентка 2 курсу медфаку Валерія Моца на XIV IKOKU European championship у категорії 55 кг серед молоді (до 21 року) посіла 2 місце в техніці (ката) і 3-є за підсумками боїв (куміте). Як бачимо, дівчина знаходить час і навчатися, і тренуватися, і виступати в змаганнях. Щиро вітаємо переможницю й бажаємо нових успіхів!

За інформацією медичного факультету.

ФОТОФАКТ

Лікар-хірург, доцент УжНУ, дослідник-краєзнавець Юрій Фатула став лауреатом Всеукраїнської літературної премії ім. Зореслава з книжкою «Я ще гадав газдувати, але мушу воювати...» (про бойовий шлях 66-ого Унгварського піхотного полку австро-угорської армії. 1914–1918»; Ужгород, ТДВ «Патент», 2021). Вітаємо автора! Наступного номера читайте інтерв'ю з Ю.Фатулою.

УТРАТА

2 грудня до редакції нашої газети зателефонував син А.Смеренської Павло (про 105-річчя якої «Погляд» інформував вересневого номера) і повідомив сумну звістку: мами не стало... Висловлюємо співчуття родині Анастасії Василівни. Вічна пам'ять доцентці УжНУ, колишній завідувачці кафедри мікробіології медичного факультету...

Румунському письменникові Міхаю Емінеску на «БАМі» відкрили міні-скульптурку (72-у!) з участю нашого ректора Володимира Смоланки та професора Північного університетського центру Бая-Маре Технічного університету Клуж-Напока Іоана-Мірчі Фаркаша.

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету. Замовлення № 2400. Ціна – безкоштовно. Виходить щомісяця. Номер підписано до друку 03.12.24. Засновник і видавець – ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 88003, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46. Номер надруковано у видавництві «А-Прінт»; 46010, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. Тел.: (352) 52–27–37, 067–350–17–94. Наклад – 1000 примірників. Формат А3, 2 ум. друк. арк. Реєстраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008. Відповідальність за зміст публікацій покладається на авторів. Відповідальний за випуск номера: В.Ю.Тарасюк.

Головний редактор: В.Ю.Тарасюк.

Художній редактор: С.Ю.Скиба.

Коректор: М.Б.Гараздій.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород, вул. Університетська, 14 (ауд. 424).

Поштова скринька: poglyad@uzhnu.edu.ua

Телефон редакції: 067-880-85-71.